

WOLVEGA, DE HERVORMDE KERK

Bouwgeschiedenis

De eerste kerk "op de hoogte" moet in de loop van de 13de eeuw gebouwd zijn, de tijd waarin niet meer de dure tufsteen maar de goedkopere baksteen toegepast werd. Patroonheilige was Maria Magdalena, er is ook sprake van een Sint Anthonis - en een Sint Pieteraltaar. In 1580 komt de kerk in handen van de protestanten, de overgebleven katholieken wijken uit naar schuilkerken in de omliggende dorpen. De kerk wordt in 1646 afgebroken, de huidige kerk wordt gebouwd met gebruikmaking van een deel van de oude kloostermoppen.

Schip en koor zijn daarna onveranderd gebleven. De toren is enkele malen verbouwd: de in 1646 aangebrachte spits, zichtbaar op een prent uit 1739 wordt in 1805 vervangen door een koepel. In 1842 opnieuw een spits na een brand in 1894 ontstaat de tegenwoordige sierlijke houten opbouw met spits. De in 1861 voorgenomen vergroting tot kruiskerk is niet uitgevoerd. In de jaren 1937-'38 volgt een inwendige verbouwing. Het portaal wordt bij de kerk getrokken, een nieuwe aanbouw aan de westzijde wordt het onderkomen van de kerkenraad, ondergronds bevindt zich de verwarmingskelder. De mooie luiken zijn in 1986 aangekocht. In 1988 wordt voor het eerst in Friesland, de bonte knaagkever ontdekt. Hierdoor moesten gedeelten van de eiken balken worden vervangen.

Exterieur

De kerk is opgetrokken uit kleine gele baksteen, in de onderste lagen zijn de oude kloostermoppen zichtbaar. Boven de ronde boog van de ingang aan de zuidzijde herinnert een gedenksteen uit 1646 aan de eerste steenlegging door grietman Dirck van Baerd. Het bijbehorende wapen is in 1795 afgehakt. De vensters in gotiserende stijl, zijn geprofileerd en voorzien van zandstenen bogen en hoekblokken. De twee hooggelegen uitgangen aan de zuidzijde zijn bij de verbouwing van 1937 aangebracht. Het kerkhof, vroeger afgesloten door een sierlijk poortje, is niet meer in gebruik, de nog aanwezige zerken zijn afkomstig uit de kerk.

Interieur

Het schip is overwelfd door een tongewelf waarop gesneden rozetten. De eenvoudige kansel met gekorniste panelen en korintische zuiltjes dateert uit de bouwtijd. De in de leuning zichtbare inkeping is volgens de overlevering een restant van een diepe sabelhouw aangebracht door soldaten van Berend van Munster bij zijn inval in Friesland in 1673. De kansel heeft tot 1938 aan de zuidzijde gestaan. Het doophek met mooie balusters is in 1968 verwijderd, een deel ervan is opgenomen in de orgelgalerij.

De kerk bezit twee herenbanken: de bank van de familie van Haren, nu in de noord-westhoek, stond tot 1938 tegenover de kansel. Het opzetstuk met wapen is elders geplaatst.

De tweede bank is van de familie Sickinga. Op de huidige plaats van de kansel heeft een bank van de familie Heloma gestaan. Van de talrijke rouwborden resteren nog twee: aan de noordzijde het bord van Duco van Haren uit 1742, aan de zuidzijde dat van Willem van Haren uit 1728. In de noordoosthoek van het koor bevindt zich, niet meer zichtbaar, de grafkelder van de familie Van Haren en Van Baerd.

In de consistoriekamer is het oude uurwerk te zien. Deze ruimte, uit 1937 - '38 bezit mooie gebrandschilderde ramen.

In de toren hangt een luidklok uit 1894 waarop de namen van de toenmalige kerkvoogden voorkomen. De klok is de vervanger van het bij de brand van 1894 verloren gegane exemplaar uit 1742. Deze klok was gemaakt door Cornelis Crans Engchusae, toen Jonkheer Duco van Haren grietman was.

Het **orgel** is in 1733 gebouwd door Michael Schwartzburg uit Leeuwarden. Deze orgelmaker bouwde ook voor Burgwerd, de Waalse kerk in Leeuwarden en voor Morra een vergelijkbaar instrument. De ornamenten zijn gemaakt door Jacob Sydses Bruinsma. Het orgel is in 1968 door de firma Flentrop uit Zaandam gerestaureerd, waarbij de oorspronkelijke dispositie werd hersteld. Deze luidt:

Manuaal < - c"	Gemshoorn 2'
Prestant 8'	Fertiaan 1 3/5'
Holpijp 8'	Cornet 3 sterk discant
Octaaf 4'	Mixtuur 3-6 sterk
Quint 3'	Trompet 8'
Octaaf 4'	

G. Yedema
1999